

DEBATT

Skutt seg i foten? Virkelig?

POLITIKK

HARALD HERLAND
Ap-medlem, Nesodden

I Dagsavisen den 15. november kommenterer Kjell Werner det som skjedde da AUF-leder Astrid Hoem gjorde «vondt verre i et sterkt følelsesladet frontalangrep på Trond Giske», slik Werner fargerikt beskriver det som skjedde på direkten i NRK.

At partileder Støre støtter Hoems kritikk av Giske er «å skyte seg selv i foten», mener kommentatoren. Virkelig?

Hvordan mener du statsminister Jonas Gahr Støre skulle ha reagert på Astrid Hoems innlegg, Werner?

Hva ville alle de som er utsatt for trakassering og overgrep, fra Giske eller andre grenseløse, tenke dersom statsministeren ikke støttet AUF-lederen i denne situasjonen?

Om han ikke hadde sagt seg enig og heller ikke kalt Hoem modig, men i stedet brukt ord som «følelsesladet» og «for hennes egen regning». Hva ville reaksjonen vært da?

Da ville å «skytte seg i foten» blitt en for svak metafor. «Kaster unge kvinner under bussen» eller «Svikter AUF-lederen» er alternative, klikkvennlige overskrifter jeg ser levende for meg.

Jeg er enig i at alle deler av Arbeiderpartiet må stå sammen i denne vanskelige tiden, og partisekretæren er da også ute for å glatte over og roe gemyttene.

Men på slutten av dagen vil jeg først si til Astrid Hoem: God levert, du fikk sagt det som ikke skal ties i hjel. Så til Jonas Gahr Støre: Takk for at du har den ryggraden som trengs.

Flere unge i debatten, takk!

Er du mellom 13-21? Hver fredag dedikerer vi kronikkisiden i avisa vår til deg. Send inn ditt bidrag til debatt@dagsavisen.no, 5000 tegn med mellomrom. Gleder oss til å lese ;)

Delta i debatten, skriv til oss!

Kronikk: 6000 tegn inkl. mellomrom.
Hovedinnlegg: 4000 tegn.
Innlegg/replik: 2000 tegn.
Kortinnlegg: 800-1500 tegn.

Sendes til:
debatt@dagsavisen.no
Legg ved portrettfoto.

Kvinner har gått fra ulønnet omsorgsarbeid i hjemmet til lønnet omsorgsarbeid

Likelønn på stedet

ARBEIDSLIV

RAGNHILD LIED
Unio-leder

SILJE NAUSTVIK
1. nestleder i Unio

ALFRED SØRBØ
2. nestleder i Unio

Hvis lønn var viktig for deg, burde du valgt et annet yrke! Dette er et argument vi ofte hører i likelønnsdiskusjoner. Men hvordan ville din hverdag se ut om sykepleierne, lærerne, barnehagelærerne, ergoterapeutene og fysioterapeutene fulgte dette «rådet»?

Pandemien viste med all mulig tydelighet hvor stor betydning velferdsyrkene har for verdiskapingen i landet. Dette er fotsoldatene som hele samfunnet er avhengige av. Som plutselig ble definert som samfunnskritiske yrker. Som vi stengte ned samfunnet for ikke å overbelaste. Som vi klappet for fra balkongene.

Men da lønnsoppgjørets timer kom, var applausen stilnet, pengesekken slunken og interessentene mange.

Det er likelønnsdagen i dag, 17. november. Det er en markering av at kvinner fra i dag og ut året i prinsippet jobber gratis. Dette er basert på at kvinner i gjennomsnitt tjener 87,9 prosent av det menn tjener. Dette tallet endrer seg lite fra år til år. Likelønnsgapet er så å si konstant.

Hvorfor er det fortsatt slik når kvinner er i flertall i høyere utdanning? Når flere og flere kvinner jobber i mannsdominerte bransjer og blir kvotert inn i ASA-styrer? Når pappapermen er utvidet og det er et generelt høyt fokus på likestilling både i privatlivet og i arbeidslivet?

Svaret er enkelt: Fordi de høyt utdannede kvinnene jobber i andre yrker og sektorer enn menn.

I det offentlige tjener menn og kvinner det samme når de utfører de samme oppgavene. Dette gjelder for eksempel sykepleiere og lærere. Men det betyr ikke at vi har lik lønn for arbeid av lik verdi i norsk arbeidsliv.

Kvinnedominert sektor, som helse og skole, er systematisk lavere lønna enn mannsdominert sektor. Dette er den viktigste årsaken til likelønns-gapet. Tall fra Teknisk beregningsgrunnlag (TBU) viser at likelønns-gapet vokser med utdanningsnivå.

År etter år viser tallene at universitets- og høyskoleutdannede i offentlig sektor tjener 80 prosent av det som samme kategori i mannsdominerte yrker i privat sektor tjener. Høyere utdanning lønner seg ikke i offentlig sektor.

Markedet fungerer dårlig for de kvinnedominerte utdanningsgruppene. Når det er stor etterspørsel etter ingeniører, stiger lønnen for denne gruppen. Når det er stor etterspørsel etter lærere og barnehagelæ-

Den tradisjonelle kjønnsdelingen i arbeidsmarkedet har vist seg veldig tung å gjøre noe med. Fortsatt er åtte

re, er arbeidsgiverne motvillige til å bruke lønn som virkemiddel for å rekruttere og beholde arbeidskraften.

Arbeidsgiver skylder på lite penger å fordele, og senker heller kravene til kompetanse. Privatisering er ikke svaret. Lønna er ikke noe høyere for disse gruppene der heller. Streiken i private barnehager viser at pensjonsrettigheter settes i spill når de private aktørene vil spare penger.

Kvinner gikk fra ulønnet omsorgsarbeid i hjemmet til lønnet omsorgsarbeid i offentlig sektor. Den tradisjonelle kjønnsdelingen i arbeidsmarkedet har vist seg veldig tung å gjøre noe med. Fortsatt er åtte av ti i helsesektoren kvinner, og ni av ti i barnehage og grunnskole er kvinner.

Men i tradisjonelle mannsdominerte næringer skjer det noe – særlig i sektorer som krever høyere utdanning. Juridikum og medisin har en overvekt av kvinnelige studenter. Men fortsatt er flesteparten av professorene menn.

Å velge bort kvinnedominert offentlig sektor når du ønsker både å ta en høyere utdanning og få lønn for innsatsen, løser selvsagt ikke noe. Og for velferdssamfunnet vårt ville det være en katastrofe.

Vi trenger både kvinner og menn i velferdsyrkene framover. Men menn velger ikke yrker med lavere lønn, utbredt deltid, høyt sykefravær og stort arbeidspress.

En undersøkelse Fafo gjorde på oppdrag fra Unio, avdekket store for-

” En ødelagt lås kan du sette en planke over og si at du gjør det ferdig i morgen. Arbeid med mennesker må håndteres her og nå.

i offentlig sektor.

hvil

av ti i helsesektoren kvinner, skriver artikkelforfatterne.
Foto: Yakobchuk Olena/iStock

skjeller i arbeidsmiljøutfordringer og HMS-arbeid mellom teknisk etat og helse- og utdanningssektoren. En ødelagt lås kan du sette en planke over og si at du gjør det ferdig i morgen. Arbeid med mennesker må håndteres her og nå.

Unio mener sykefraværet i kvinne-dominert sektor i stor grad skyldes psykososiale belastninger som kommer av arbeidet med mennesker, og at de ansattes vern i både lovverk og det praktiske HMS-arbeidet er langt svakere i kvinne-dominert sektor enn i mannsdominert sektor.

Så er det lønna, da.

Med musestegene som tas, blir det ikke lik lønn for arbeid av lik verdi før om anslagsvis 100 år. Det må skje et taktskifte som innebærer et lønnsløft for kvinne-dominerte utdannings-grupper.

Fallende søknadstall til studier rettet mot velferdssektoren er et varsel som må tas på alvor.

Flere voksne skal få hjelp

UTDANNING

TONJE BRENNÅ
Kunnskapsminister (Ap)

Utdanning er nøkkelen til mange goder i samfunnet og i livet. Gjennom utdanning kan de talentene og evnene vi alle har i oss forsterkes og utvides med kunnskap. Når den kunnskapen og kompetansen slås fast gjennom et fagbrev eller et vitnemål, har man en mye sikrere inngangsbillett til arbeidsmarkedet.

Det gir trygghet og er avgjørende for muligheten til å få seg en jobb og skape et godt liv for seg selv og sine. En av mine oppgaver som kunnskapsminister er å gi alle muligheten til dette, uavhengig av alder.

Skolegang og utdanning er nødvendig for flere enn barn og unge, fordi kravene til hva vi skal kunne endrer seg hele tiden. Ny teknologi blir funnet opp, nye jobber blir skapt og behovet for kunnskap og ferdigheter er annerledes fra et år til et annet.

Høyre har denne uka utfordra meg i Stortinget på hva jeg vil gjøre for voksne som ikke har fullført videregående. Det svarer jeg med glede på. Men det er ganske pussig at Høyre går så høyt på banen mot regjeringa all den tid antallet voksne uten vide-

regående har vært så å si helt stabilt i deres 8 år i regjering. De har hatt ganske mange sjanser til å gjøre noe med denne utfordringa uten at de har benytta muligheten.

I dag er det rundt 480.000 voksne som ikke har fullført videregående opplæring. Uten et vitnemål eller et fagbrev, er sjansen større for å havne utenfor arbeidslivet.

Det så vi i under pandemien.

I dag er det ikke mangel på arbeidsplasser, men mangel på folk med rett kompetanse. Å gi voksne en mulighet til å ta et fagbrev er derfor ikke bare bra for den enkelte, men også for samfunnet.

Men videregående er i dag ikke godt nok tilpasset voksne, som har familieliv, jobb og økonomiske forpliktelser. Derfor vil vi blant annet styrke ordningen «fagbrev på jobb» som gir voksne muligheten til å ta fagbrev mens de er i jobb.

Vi er dessuten i full gang med å gjøre modulbasert opplæring som hovedmodell for opplæring for voksne. I første omgang for nivået under videregående opplæring og i noen utvalgte lærefag.

Det er bra, fordi man kan få fullført deler av opplæringa fortløpende, og ikke trenger å ta alt på en gang for å komme i mål. Opplæringa kan også

lettere kombineres med jobb på deltid eller hvis man er på Nav-tiltak.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser behovet for en større kompetansereform for arbeidslivet. Det handler om å få flere mennesker i arbeid og sørge for at alle arbeidsliv holder seg relevante gjennom et langt yrkesliv.

Vi mener dessuten at det er helt avgjørende å investere i ansattes kompetanse for å ha et produktivt og konkurranseedyktig arbeidsliv i framtida. Vi skal gjøre det sammen med partene i arbeidslivet og alle som har skoa på. Da får vi en god kompetansereform som er sårt til- trengt.

For meg og regjeringa er det å kvalifisere flest mulig til arbeid eller videre utdanning noe av det viktigste vi kan gjøre for å gi mennesker mulighet til å leve trygge og gode liv.

Da må vi endre fokuset fra at utdanning er noe man får en gang som ung til å tenke på læring som en livslang prosess der alle trenger påfyll gjennom livet.

Språkopplæring må prioriteres mer

BUDSJETT

MARTHA RUBIANO SKRETTEBERG
Generalsekretær i Caritas Norge

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet tar vi til orde for større satsing på forebyggende informasjonsarbeid og språkopplæring til innvandrere.

Manglende norskerfardigheter har store individuelle og samfunnsmessige kostnader. Det gjør det vanskeligere å delta fullverdig i arbeids- og samfunnsliv, og bidrar til at enkelte blir ekstra sårbare for utnyttelse i arbeidslivet.

Det er positivt at regjeringen foreslår videreføring av norskopplæringsordningen med en økt bevilgning for neste år. Men behovet for norskopplæring er langt større enn dagens ordning klarer å dekke. Derfor håper vi Stortinget plusser på ytterligere i nasjonalbudsjettet. På sikt mener vi at ordningen bør bli permanent og lovfestet.

Caritas Norge hadde i 2021 over 15.000 henvendelser til våre ressursentre. Vi erfarer at særlig arbeidsinnvandrere fra Polen og andre EØS-

land er spesielt sårbare for sosial dumping, og at de ofte har begrenset tilgang til velferdstjenester. I fjor avdekket vi over 200 utnyttelsesforhold. Manglende norskkunnskap var noe de hadde til felles.

Derfor savner vi konkrete tiltak som handler om språk i regjeringens nye handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. I planen står det at regjeringen vil sikre god opplæring i språk, samfunnskunnskap og sikkerhet for utenlandske arbeidstakere og flyktninger slik at de blir i stand til å ivareta sine plikter og rettigheter i arbeidslivet.

Dette følges ikke i tilstrekkelig grad opp i statsbudsjettforslaget. Selv om det settes av mer penger til norskopplæring til innvandrere neste år, står ikke dette i samsvar med behovene. Vi kan heller ikke se at det satses spesielt på informasjonsarbeid som skal forebygge utnyttelse i arbeidslivet.

Derfor ber vi om at det i statsbudsjettet for 2023 settes av øremerkede midler til forebyggende informasjonsarbeid, og at norskopplæringen styrkes ytterligere.

I tillegg oppfordret vi Arbeids- og

sosialkomiteen om å tildele øremerkede ressurser til sivilsamfunnet knyttet til handlingsplanen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Ideell sektor vil og kan spille en viktig rolle i det forebyggende arbeidet; med å spre informasjon og å følge opp sårbare grupper.

I møte med innvandrere erfarer vi at urovekkende mange snakker lite norsk, har begrenset forståelse for det norske systemet og mangler nettverk til å kunne kreve sine rettigheter og delta på like vilkår i arbeids- og samfunnsliv. Dette til tross for at mange har bodd og arbeidet her i årevis.

Språkerfardigheter er en nøkkel til integrering, og viktig for å bygge tillit mellom utenlandske arbeidstakere og myndigheter. Men også for å øke forståelsen av norsk arbeidsliv og betydningen av å være fagorganisert. Det igjen vil senke terskelen for de som blir utnyttet i å melde ifra til myndigheter og kontrolltater.

Vi håper på et språkløft for innvandrere i det endelige statsbudsjettet.